

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Előszó.....	5
2.	Tájékoztató Az Európai Parlamenti Képviselők Választásáról	7
	2.1 Az európai parlamenti választásra vonatkozó jogszabályok	7
	2.2 Az európai parlamenti képviselők választásának rendszere	7
	2.3 Ki vehet részt a választáson?	7
	2.4 A választáson működő választási szervek	8
	2.4.1 A választási bizottságok	8
	2.4.2 A választási irodák.....	9
	2.5 Az eredmény megállapítása	9
3.	A szavazatszámoló bizottságok létrejötte, jogállásuk és működésük.....	11
	3.1 A szavazatszámoló bizottság tagjai	11
	3.2 A szavazatszámoló bizottság működése	12
	3.3 A jegyzőkönyvvezető feladatai.....	13
4.	A szavazatszámoló bizottságok részletes feladatai	15
	4.1 Feladatok a szavazás napja előtt.....	15
	4.2 Feladatok a szavazás napján	16
	4.2.1 Feladatok a szavazás megkezdése előtt	16
	4.2.2 Az elsőként szavazó választópolgár szerepe.....	17
	4.2.3 A szavazás lebonyolításának szabályai.....	17
	4.2.4 A választás szavazóköri eredménye	24
	4.2.5 A választási eredmény és az iratok továbbítása	29
5.	Egyéb tudnivalók	31
	5.1 A jogorvoslatok.....	31
	5.1.1 A jogorvoslatok általános szabályai.....	31
	5.1.2 Jogorvoslat az európai parlamenti választáson	31
	5.1.3 Az eredmény elleni jogorvoslat	31
	5.2 A választás rendjének büntetőjogi védelme	32
6.	Mellékletek	35
7.	Függelék	55
8.	A „Választási füzetek” sorozat eddig megjelent számai	59

1. ELŐSZÓ

A Magyar Köztársaság 2004. május 1. napjától az Európai Unió tagja. A választópolgárok június 13-án első alkalommal választják meg azokat, akik hazánkat az Európai Parlamentben képviselik.

A választás lebonyolításában kulcsszerepet játszanak a szavazatszámoló bizottságok, melyek tevékenységüket a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény alapján végzik.

Közérdek, hogy munkájukat törvényesség, pontosság és gyorsaság egyidejűleg jellemezze. Biztosítaniuk kell a szavazás zavartalan lefolyását, szükség szerint a választópolgárok tájékoztatását és azt, hogy nyugodt körülmények között, zavartalanul adhassák le szavazatukat.

Fontos, hogy a szavazatszámoló bizottságok tagjai segítséget kapjanak felkészülésükhöz. E célt szolgálja jelen „Tájékoztató”, mely a Magyarországon működő szavazatszámoló bizottságok részére nyújt segítséget feladatuk eredményes ellátásához.

A kiadvány rövid tájékoztatást ad az európai parlamenti választás rendszeréről, a szavazatszámoló bizottság jogállásáról, tagjairól és működéséről. Bemutatja a szavazatszámoló bizottság tevékenységének teljes folyamatát és útmutatást ad a feladatok szakszerű teljesítéséhez.

A füzet összeállítása során arra törekedtünk, hogy egyszerű, közérthető módon foglaljuk össze a tennivalókat. Bízunk benne, hogy eredményesen tudják használni kiadványunkat.

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik önzetlenül, szabadidejüket feláldozva vállalják a köz érdekében a szavazatszámoló bizottsági tagságot és a vele járó nehéz és felelősségteljes munkát.

Országos Választási Iroda

2. TÁJÉKOZTATÓ AZ EURÓPAI PARLAMENTI KÉPVISELŐK VÁLASZTÁSÁRÓL

2.1 Az európai parlamenti választásra vonatkozó jogszabályok

Az 1949. évi XX. törvény – az *Alkotmány* – tartalmazza a választójogra, mint politikai alapjogra vonatkozó alapvető jogokat, valamint a választásokra vonatkozó alapelveket.

A 2003. évi CXIII. törvény (*EP tv.*) rögzíti az Európai Parlament tagjainak választására vonatkozó szabályokat.

Az 1997. évi C. törvény (*Ve.*) tartalmazza választási eljárás szabályait.

A 6/2004. (II. 24.) BM rendelet szabályozza a választási irodák feladatait és a szavazatösszesítés rendjét.

A 8/2004. (III.18.) BM rendeletről ismerhetők meg a választás hatánapjai és határidői.

A 10/2004. (IV.7.) BM rendelet szabályozza az Európai Parlament tagjai 2004. évi választásán a választási költségek normatíváit, tételeit, elszámolási és belső ellenőrzési rendjét.

2.2 Az európai parlamenti képviselők választásának rendszere

Az Európai Parlament tagjait az Unió polgárai 5 évenként, közvetlen választásokon választják. A 2004. júliusától 732 tagot számláló Európai Parlamentbe Magyarország 24 képviselőt küld.

A választáson Magyarország egy választókerületet alkot, a választópolgárok zárt listákra szavazhatnak. Listát a politikai pártok állíthatnak. A listaállításhoz legalább 20 000 választópolgár aláírásával hitelesített ajánlásra van szüksége egy pártnak. A választópolgár szabadon dönt arról, hogy kíván-e ajánlási jogával élni, és csak egy listát ajánlhat.

Csak azok a pártok szerezhhetnek mandátumot, amelyek több szavazatot kaptak, mint az összes listára leadott összes érvényes szavazat 5%-a.

2.3 Ki vehet részt a választáson?

A választáson szavazhat

- a) minden magyar választópolgár, ha nem jelezte valamely másik uniós tagállamban, hogy választójogát ott kívánja gyakorolni;

- b) az Európai Unió más tagállamainak minden választópolgára, ha nyilatkozatot tesz arról, hogy választójogát a Magyar Köztársaságban kívánja gyakorolni.

Az Alkotmány rendelkezése értelmében a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt és az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárát megillet az a jog, hogy az európai parlamenti választáson választható és választó legyen.

Nincs választójoga, ezért nem szavazhat az, aki:

- cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll;
- közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll;
- jogerős szabadságvesztés büntetését tölti;
- büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti.

2.4 A választáson működő választási szervek

A választási szervek két nagy csoportja a választási bizottságok és a választási irodák.

2.4.1 A választási bizottságok

A választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, melyek fő feladata a választás pártatlanságának, tisztaságának, törvényességének biztosítása és szükség esetén a választás törvényes rendjének helyreállítása.

Az európai parlamenti választáson az alábbi választási bizottságok működnek:

- **szavazatszámoló bizottság:** a szavazás törvényes lebonyolításáról gondoskodik a hozzá tartozó szavazókörben. Az egy szavazókörrel rendelkező településeken a szavazatszámoló bizottság feladatait a helyi választási bizottság látja el. A szavazatszámoló bizottságok feladataival a következő fejezetekben részletesen foglalkozunk.
- **a külképviseleteken működő szavazatszámoló bizottság:** a nagykövetségeken látja el a szavazatszámoló bizottság feladatait
- **területi választási bizottság:** elbírálja az illetékességi területén levő szavazatszámoló bizottságok hatáskörébe tartozó döntések ellen benyújtott kifogásokat, továbbá a választási törvények megsértése miatt benyújtott panaszokat. A tudomására jutott törvénytörés esetén megfelelő eljárást kezdeményez.
- **Országos Választási Bizottság:** dönt a jelölő szervezetek, a listák és az azokon szereplő jelöltek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról. Kisorsolja a listák sorszámát. Sorsolással kialakítja javaslatát a

külképviselési szavazatszámoló bizottságok tagjaira és póttagjaira, és azt döntés végett az Országgyűlés elé terjeszti. Jóváhagyja a választás szavazólapjának adattartalmát. Megállapítja, mely jelölő szervezetek érték el az összes listára leadott összes érvényes szavazat 5%-át. Megállapítja és közzéteszi a választás eredményét. Megállapítja, hogy a listák jelöltjei közül kik szereztek mandátumot, és kiadja a mandátumot szerzett képviselőknek a megbízólevelet. A tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését. Jogorvoslati fórumként elbírálja a külképviselési szavazatszámoló bizottság döntése elleni kifogást és a területi választási bizottság által elbírált panasz tárgyában meghozott határozat elleni jogorvoslati kérelmet.

2.4.2 A választási irodák

A választási irodák feladata a választás előkészítése, szervezése, lebonyolítása; a választópolgárok pártsemleges tájékoztatása; választási adatkezelés és adatszolgáltatás; a választás technikai feltételeinek biztosítása; a törvényes feltételek meglétének és a szakmai szabályok betartásának ellenőrzése.

Az európai parlamenti választáson az alábbi választási irodák működnek:

- **helyi választási iroda;**
- **külképviselési választási iroda;**
- **országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda;**
- **területi választási iroda;**
- **Országos Választási Iroda**

2.5 Az eredmény megállapítása

A szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető a szavazókörben leadott szavazatok első összeszámlálásának eredményéről **adatlapot állít ki**, amelynek adattartalmát soron kívül a helyi választási irodán keresztül számítógépes feldolgozásra továbbítja. Az adatlapok alapján az Országos Választási Iroda tájékoztató adatokat tesz közzé azt követően, hogy a szavazás az Európai Unió valamennyi tagállamában befejeződött.

A választás szavazóköri eredményéről a szavazatszámoló bizottság jegyzőkönyvet vesz fel. A jegyzőkönyvet eljuttatja a helyi választási iroda vezetőjéhez, aki azt a területi választási iroda vezetője által szabályozott módon továbbítja az eredmény megállapítására jogosult Országos Választási Bizottsághoz. A külképviselési szavazás eredményéről készült jegyzőkönyvet a külképviselésen működő szavazatszámoló bizottság elnöke az Országos Választási Bizottsághoz szállítja. A szavazóköri jegyzőkönyvek adatait összesítve az Országos Választási Bizottság állapítja meg a választás eredményét.

3. A SZAVAZATSZÁMLÁLÓ BIZOTTSÁGOK LÉTREJÖTTE, JOGÁLLÁSUK ÉS MŰKÖDÉSÜK

3.1 A szavazatszámoló bizottság tagjai

A szavazatszámoló bizottság **legalább 5 tagból áll.**

Választott tagok: A bizottság 3 tagját és szükséges számban a póttagokat a települési önkormányzat képviselőtestülete választotta meg a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás előtt. Az egy szavazókörral rendelkező településen a szavazatszámoló bizottság feladatait ellátó helyi választási bizottság 5 tagját és szükséges számú póttagot a 2002. évi önkormányzati választás előtt választotta meg a települési önkormányzat képviselőtestülete.

A szavazatszámoló bizottságnak **nem lehet választott tagja** a köztársasági elnök, állami vezető (a Kormány tagja és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló törvény hatálya alá tartozó személy), közigazgatási hivatal vezetője, képviselő (országgyűlési képviselő, települési önkormányzat képviselőtestületének tagja, megyei közgyűlés tagja, a fővárosi közgyűlés tagja, helyi kisebbségi önkormányzat tagja), megyei közgyűlés elnöke, polgármester, jegyző, főjegyző, választási iroda tagja, a szavazatszámoló bizottság illetékességi területén működő közigazgatási szerv köztisztviselője, valamint a választáson induló jelölt.

Továbbá nem lehet választott szavazatszámoló bizottsági tag a választáson listát állító jelölt szervezet tagja, valamint a választáson induló jelölt hozzátartozója sem. Hozzátartozónak minősül az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, az örökbefogadó és a nevelőszülő, az örökbefogadott és a nevelt gyermek, a testvér, a házastárs, az élettárs, a házastárs egyeneságbeli rokona, testvére, valamint a testvér házastársa.

A szavazatszámoló bizottság választott tagjainak a **megbízatása** a következő általános országgyűlési választásokra létrehozott szavazatszámoló bizottság alakuló üléséig tart, míg az egy szavazókörral rendelkező településen a szavazatszámoló bizottság feladatait ellátó helyi választási bizottság választott tagjai a következő általános önkormányzati választásokra létrehozott helyi választási bizottság alakuló üléséig folytathatják munkájukat.

A választott tagok **megbízatása megszűnik**, ha annak törvényes feltételei megszűntek, ha a választási bizottság megállapítottak tagjának összeférhetetlenségét, ha a megbízatásról lemondanak, illetőleg, ha a megbízatásukat visszavonják.

Delegált tagok: A szavazatszámoló bizottságba a listát állító jelölt szervezetek egy-egy megbízottat küldhetnek **2004. május 28-án 16:00 óráig.**

A delegált tagokra ugyanazon összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak, mint a választott tagokra **azzal a kivétellel**, hogy a listát állító jelölő szervezet tagja, valamint a választáson induló jelölt hozzátartozója a szavazatszámoló bizottságba delegálható.

A delegált tagok megbízatása a választott tagoknál **említett eseteken túl** a választás végleges eredményének közzétételével is megszűnik.

A szavazatszámoló bizottságok határozatai ellen kifogást lehet benyújtani, melyről az illetékes területi választási bizottság dönt. Ezért az olyan szavazatszámoló és területi választási bizottságoknak, amelyek a jogorvoslati eljárásban egymással döntési, döntést felülbíráló kapcsolatba kerülnek, **nem lehetnek tagjai** az egymással hozzátartozói kapcsolatban álló személyek.

A szavazatszámoló bizottság tagjával szemben bejelentett összeférhetlenségről maga a szavazatszámoló bizottság határoz. A tag megbízatása megszűnik az összeférhetlenség megállapításával.

A szavazatszámoló bizottság munkájában csak olyan tag vehet részt, aki a település polgármestere előtt esküt tett.

A választott és a delegált tagok jogaik és kötelességeik tekintetében egyenlők, azonban a megbízott tagok részére az állami költségvetésből nem jár tiszteletdíj.

3.2 A szavazatszámoló bizottság működése

A szavazatszámoló bizottság működésének tartama alatt **hatóságnak**, tagjai pedig **hivatalos személynek** minősülnek.

A szavazatszámoló bizottság testületként működik, döntéséhez a tagok többségének jelenléte és a jelenlévő tagok többségének azonos tartalmú szavazata szükséges. A bizottság választott és delegált tagjait egy-egy szavazat illeti meg, több párt közös megbízottja is egy szavazattal rendelkezik. Szavazni csak **igennel** vagy **nemmel** lehet. A szavazatszámoló bizottság döntését indokolással ellátott határozatba kell foglalni. A kisebbségi véleményt is – indokaival együtt – jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A szavazatszámoló bizottságot **az elnök** képviseli. Az elnök akadályoztatása esetén az elnöki feladatokat az elnökhelyettes látja el.

A szavazatszámoló bizottság a szavazás napján a szavazóhelyiség megnyitásától a választási iratoknak a választási irodához történő beszállításáig és ellenőrzéséig **folyamatosan működik, azaz a határozatképességhez szükséges számú tagoknak folyamatosan együtt kell lenni.**

A szavazatszámoló bizottság illetékességi területe az adott szavazókör területe. Ezen a területen végzi tevékenységét, gondoskodik a szavazás törvényes

lebonyolításáról. A bizottság csak az illetékességi területén lakó választójoggal rendelkező személyeknek biztosíthatja a szavazás lehetőségét, kivéve az igazolással szavazókat. Mozgóját is csak a szavazókör területén belül biztosíthat az ezt igénylő választópolgárok számára.

3.3 A jegyzőkönyvvezető feladatai

Minden szavazatszámoló bizottság mellett a helyi választási iroda egy tagja jegyzőkönyvvezetőként dolgozik. A jegyzőkönyvvezetőnek részben önálló feladatai vannak (pl. napközbeni jelentés, rendkívüli esemény jelentése, adatlap kitöltése és továbbítása) részben pedig a szavazatszámoló bizottság munkáját segíti. A jegyzőkönyvvezető nem tagja a szavazatszámoló bizottságnak, így szavazati joggal nem rendelkezik.

A jegyzőkönyvvezető:

- vezeti a szavazás napján a névjegyzéket,
- vezeti a napközbeni jelentéshez szükséges számlálólapot és az előírt időpontban adatot szolgáltat a helyi választási irodának,
- vezeti az igazolással szavazók jegyzékét,
- előkészíti a szavazatszámoló bizottság döntéseit, intézkedéseit,
- kitölti és továbbítja az adatlapot,
- közreműködik a szavazóköri jegyzőkönyv kiállításában.

A jegyzőkönyvvezető teendőit a Tájékoztató később részletezi.

4. A SZAVAZATSZÁMLÁLÓ BIZOTTSÁGOK RÉSZLETES FELADATAI

4.1 Feladatok a szavazás napja előtt

A szavazatszámoló bizottságnak a helyi választási iroda vezetőjével egyeztetett időpontban **ellenőriznie kell a szavazóhelyiséget**. Az ellenőrzés során figyelembe veendő szempontokat a következőkben ismertetjük.

A szavazóhelyiség kialakításakor a helyi választási iroda vezetőjének figyelemmel kell lennie a **mozgáskorlátozottakra**. Az ezzel kapcsolatos szabályokat és feladatokat a Függelék tartalmazza.

Ellenőrizni kell, hogy a törvényben rögzített **tárgyi feltételek** – legalább két szavazófülke, bennük egy-egy rögzített tollal, legalább két zárható urna és a mozgóurna – biztosítottak-e.

A fentiekén kívül a választás zökkenőmentes lebonyolításához az alábbi **technikai feltételek** elengedhetetlenek, ezért tanácsos az ellenőrzés során figyelni arra, hogy

- a szavazatszámoló bizottság munkájához megfelelő mennyiségű szék és asztal biztosított-e;
- megfelelő-e a szavazóhelyiség megvilágítása, különös tekintettel a szavazófülkében lévő fényviszonyokra;
- rendelkezésére áll-e a bizottság tevékenységének ellátásához telefon, esetleg faxkészülék is;
- a hirdetmények, eligazító táblák megfelelő tájékoztatást adnak-e a választópolgároknak;
- az épületen belüli eligazítás megfelelő-e, különös tekintettel arra az esetre, ha több szavazókör szavazóhelyisége azonos épületben van;
- a szavazóhelyiség az eseményhez méltó-e.

Tekintettel arra, hogy a **szavazást megelőző nap 0:00 órától** a szavazás befejezéséig kampányt folytatni tilos, ezért sem a szavazóhelyiségben, sem annak épületében nem lehet olyan tárgy, jelkép, jelvény, dekoráció, amely a választópolgárokat befolyásolná döntésükben.

Ha az ellenőrzés során a szavazatszámoló bizottság elnöke az előkészítésben **hibát, hiányosságot észlel**, azonnal tájékoztassa a helyi választási iroda vezetőjét, aki haladéktalanul gondoskodik annak megszüntetéséről.

A szavazást megelőző – szombati – nap délutánján a szavazatszámoló bizottság elnöke (akadályoztatása esetén a helyettese) elismervény ellenében *(1. számú nyomtatványminta)* átveszi a helyi választási iroda vezetőjétől – a jegyzőtől – a szavazás lebonyolításához szükséges **iratokat, felszerelési tárgyakat**. Ezek egy

részének felsorolását az 1. sz. nyomtatványminta tartalmazza. További iratok és felszerelési tárgyak:

- a szavazókörben választójoggal nem rendelkező személyek jegyzéke;
- átvételi elismervény a választási nyomtatványok, urnák, szavazólapok jegyző részére való átadásához;
- szavazólap-kötegelő csík;
- a jegyzőkönyvi döntésekhez szükséges nyomtatványok;
- napközbeni jelentések számlálólapja;
- sz. szavazókör helyisége (nyomtatvány);
- jelszót tartalmazó boríték;
- bombariadó esetén értesítendő rendőrség telefonszáma;
- annak a szavazóhelyiségnek a címe, ahol a csak település-címre bejelentett választópolgárok (pl. hajléktalanok) szavazhatnak a településen;
- esetleges áramszünet esetére elemlámpa, gyertya;
- területi választási bizottság címe, telefon és fax száma.

Az **egyéb eszközöket** (pl. papír, íróeszköz) a szavazatszámoló bizottságnak olyan mennyiségben kell megkapnia, hogy a szavazás zavartalansága, az eredménymegállapítás törvényessége biztosítva legyen.

A szavazatszámoló bizottság elnöke által aláírt átvételi elismervényen szerepel a szavazatszámoló bizottságnak átadott **bélyegző** lenyomata is.

A bélyegzővel való visszaélés megakadályozása a bizottság elnökének feladata!

Az átvett nyomtatványokat és egyéb eszközöket a szavazatszámoló bizottság a számbavétel után a dobozba visszahelyezi, lezárja, ellátja aláírásával és a szavazókör sorszámával. Az ily módon ellenőrzött és lezárt szállítódobozok és urnák őrzéséről másnap reggelig, a szavazóhelyiségekbe történő kiszállításig a helyi választási iroda vezetője gondoskodik.

4.2 Feladatok a szavazás napján

4.2.1 Feladatok a szavazás megkezdése előtt

A szavazás napján a szavazatszámoló bizottság elnöke a választási iroda vezetője által meghatározott időpontban **átveszi a polgármesteri hivatalban** a nyomtatványokat és az egyéb eszközöket, majd a szavazóhelyiségbe viszi azokat. A szavazatszámoló bizottság legkésőbb **5:30 óráig elfoglalja helyét** a szavazóhelyiségben, és a szavazáshoz előkészíti a szavazólapokat, a nyomtatványokat, valamint az urnákat.

Amennyiben 5:30 óráig a szavazatszámoló bizottság tagjai nem jelentek meg a határozatképességhez szükséges létszámban, a helyi választási iroda vezetője gondoskodik a szavazatszámoló bizottság **kiegészítéséről**.

A szavazáshoz szükséges iratoknak és a nyomtatványoknak a szavazóhelyiségbe történt kiszállítását követően **a szavazás megkezdéséig**, a szavazatszámláló bizottság és a helyi választási iroda tagjain kívül senki sem tartózkodhat a szavazóhelyiségben. A bizottság a szavazóhelyiségben ismételt meggyőződik arról, hogy a szavazólapok és nyomtatványok kellő mennyiségben állnak-e rendelkezésre, valamint ellenőrzi, hogy a szavazás egyéb feltételei (például: szavazófülke, golyóstollak) a törvényi előírásnak megfelelőek-e. Amennyiben a bizottság szabálytalanságot, zavaró eseményt észlel, megszüntetése érdekében intézkedik, ha a nyomtatványok tekintetében hiányt, hibát észlel, haladéktalanul értesíti a helyi választási iroda vezetőjét, aki gondoskodik a pótlásról, illetve a hiba kijavításáról.

4.2.2 Az elsőként szavazó választópolgár szerepe

A szavazatszámláló bizottság **6:00 órakor kinyitja** a szavazóhelyiséget.

A szavazóköri jegyzőkönyvben a szavazás megkezdésének időpontjaként a szavazóhelyiség kinyitásának időpontját – óra, perc megjelöléssel – kell rögzíteni.

A bizottság az elsőként szavazó választópolgár – aki nem lehet a szavazatszámláló bizottság tagja – jelenlétében megvizsgálja, hogy az urnák üresek-e, majd az urnákat lezárja és lepecsételi. Ellenőrzi, hogy az urnából a pecsét feltörése nélkül ki lehet-e venni szavazólapot. Ezt követően urnánként ki kell tölteni, és bennük el kell helyezni egy-egy **Ellenőrző lapot** (2. számú nyomtatványminta), amely tartalmazza az elhelyezés időpontját, az elsőként szavazó választópolgárnak és a szavazatszámláló bizottság tagjainak az aláírását. Valamennyi urna, így a mozgóurna hitelesítését is az elsőként szavazó választópolgár jelenlétében és közreműködésével kell elvégezni. A vizsgálat megtörténtét a szavazóköri jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

4.2.3 A szavazás lebonyolításának szabályai

A szavazóhelyiségben a választópolgárok **csak a szavazáshoz szükséges ideig** tartózkodhatnak. A választópolgárnak szavazata leadása után el kell hagynia a szavazóhelyiséget.

A szavazatszámláló bizottság tagjai abban a szavazókörben szavazhatnak, amelynek névjegyzékében szerepelnek. A szavazáshoz a szavazatszámláló bizottság elnöke – a határozatképesség fenntartása mellett – szabadidőt biztosít. Lehetőség van arra is, hogy az igazolással való szavazás szabályainak betartásával a bizottsági tag abban a szavazókörben szavazzon, ahol szavazatszámláló bizottsági tagként tevékenykedik.

A szavazóhelyiség kinyitásától a szavazás szavazóköri eredményének megállapításáig a szavazóhelyiségben folyamatosan csak a szavazatszámláló

bizottság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, a sajtó képviselői, valamint az akkreditációval rendelkező nemzetközi megfigyelők tartózkodhatnak.

A sajtó képviselői sajtóigazolványuk felmutatása után, külön engedély nélkül jelen lehetnek a szavazóhelyiségben, a szavazatszámoló bizottság munkáját azonban nem zavarhatják.

A szavazás napján a **közvéleménykutatás** csak névtelen lehet és önkéntességen alapulhat. A közvéleménykutatók abba az épületbe nem léphetnek be, ahol a szavazóhelyiség van és csak az épületből kijövőket kérdezhetik meg.

A szavazás napján a szavazókörökben **nemzetközi választási megfigyelők** megjelenésével is számolni lehet. A sajtó képviselőihez hasonlóan a nemzetközi választási megfigyelők is jelen lehetnek a szavazatszámoló bizottságok munkájánál, tevékenységüket azonban nem zavarhatják. Bármely általuk kiválasztott szavazókörben a helyszínen tanulmányozhatják a szavazás megkezdését és menetét, tájékoztatást kérhetnek, és jelen lehetnek a szavazatok megszámlálásánál is. Megfigyelési szándékukat a helyszínen a szavazatszámoló bizottság elnökének be kell jelenteniük és megfigyelői minőségüket akkreditációs kártyával kell igazolniuk.

A nemzetközi választási megfigyeléssel kapcsolatos tudnivalókról az Országos Választási Iroda vezetőjének intézkedése az irányadó.

4.2.3.1 A szavazatszámoló bizottság teendői rendkívüli esemény bekövetkezésekor

A szavazatszámoló bizottság elnöke felelős a szavazás napján a szavazóhelyiségben és környékén a **rend fenntartásáért**. Ennek érdekében hozott intézkedése mindenkire kötelező.

Rendkívüli eseménynek kell tekinteni minden olyan történést, amely a szavazás rendjének megzavarására irányul, gátolja a szavazás zökkenőmentes lebonyolítását, illetve amely nem tartozik a szavazás normális menetéhez. A teljesség igénye nélkül ilyenek lehetnek:

- rosszullét miatt mentőt kell hívni egy választópolgárhoz, esetleg a bizottság valamely tagjához,
- tűz üt ki, áramszünet következik be a szavazóhelyiségben,
- tettelesen bántalmaznak vagy megfenyegetik a szavazatszámoló bizottság tagját,
- választópolgárok összeverekednek a szavazóhelyiségben,
- kábítószeres vagy ittas személy akadályozza a választópolgárokat a szavazásban,
- kábítószeres vagy ittas személy inzultálja a szavazatszámoló bizottság tagjait,
- bombariadó,

- haláleset történik a szavazóhelyiségben,
- rendbontó személyek a szavazóhelyiség bútorzatát megrongálják, felborítják a szavazófülkét stb.

A rendkívüli események súlyuk szerint két csoportba sorolhatók: az egyik körbe azok tartoznak, amelyek a szavazatszámoló bizottság elnökének döntése nyomán gyorsan megszüntethetők, elháríthatók, így a szavazás folytatását nem veszélyeztetik (pl.: a rendbontó kivezetése a szavazóhelyiségből).

Vannak azonban olyan rendkívüli, elháríthatatlan események, amelyek miatt a szavazás lehetlenné válik. Ilyenek többek között:

- ha szavazatszámoló bizottság tagjainak száma három alá csökken;
- ha haláleset történik;
- ha bombariadó van.

Ilyen esetekben a szavazást **fel kell függeszteni**, az urnákat és az iratokat zárolni kell, és a felfüggesztés tényéről a helyi választási iroda vezetőjét haladéktalanul tájékoztatni kell. Bombariadó esetén a fentiekén kívül további intézkedési kötelezettség a szavazóhelyiség kiürítése és a rendőrség értesítése.

A rendkívüli események tényének rögzítésére külön **jegyzőkönyv** (3. számú nyomtatványminta) áll rendelkezésre. A rendkívüli eseményről a jegyzőkönyvvezető köteles jelentést küldeni a helyi választási iroda vezetőjének.

Rendőri intézkedés kezdeményezésére csak az elnök jogosult.

4.2.3.2 A választópolgár megjelenése a szavazóhelyiségben

Szavazni kizárólag **személyesen** és – a törvényben előírt kivételtől eltekintve – csak a választópolgár lakóhelye szerint **kijelölt szavazóhelyiségben** lehet. A szavazóhelyiségben az a választópolgár szavazhat, aki a névjegyzékben szerepel, vagy abba a szavazatszámoló bizottság a 4.2.3.4. pontban felsorolt esetekben felveszi.

A szavazáson megjelent választópolgártól a szavazatszámoló bizottság elkéri az **értesítőt**, valamint a személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas **igazolványát**. Az értesítő hiánya – a törvényes feltételek megléte esetén – nem akadályozhatja a szavazati jog gyakorlását. Amennyiben a választópolgár személyazonosságát és lakcímét igazolja, valamint a névjegyzékben szerepel, szavazhat. Az értesítőt a választópolgár részére vissza kell adni külön kérés nélkül is.

4.2.3.3 A személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványok

A választópolgárnak a szavazatszámoló bizottság előtt személyazonosságát és lakcímét kell igazolnia. Erre a következő **érvényes** igazolvány(ok) alkalmas(ak):

- a lakcímet tartalmazó (régí típusú) személyazonosító igazolvány vagy

- lakcímgazolvány ÉS - **személyazonosító igazolvány** vagy
- **útlevél** vagy
- 2001. január 1-jét követően kiállított (kártya formátumú) **vezetői engedély** vagy
- sorkatona esetén **katonai igazolvány**.

Amennyiben a „régí típusú” személyazonosító igazolvány tulajdonosa 2000. január 1. óta új lakcímet létesített, úgy régi igazolványa mellé lakcímgazolványt kapott. Ebben az esetben a szavazáshoz mind a két okmányra szükség van.

FIGYELEM!

A személyazonosság igazolására alkalmas az ideiglenes személyazonosító igazolvány is, a lakcímet pedig tanúsítja a lakcímgazolvány igénylésének átvételéről szóló elismervény.

4.2.3.4 Névjegyzékben nem szereplők szavazása

Előfordulhat, hogy olyan választópolgár kíván szavazni, aki az adott szavazókör névjegyzékében nem szerepel. Amennyiben a választópolgár a személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványokkal igazolja, hogy lakcíme a szavazókör területén van, akkor a szavazatszámlláló bizottság **a névjegyzékbe pótlólag felveszi**.

Amennyiben a Magyarországon élő választópolgárnak lakóhelye nincs, **csak tartózkodási hellyel** rendelkezik, úgy a névjegyzékbe ennek alapján felvehető.

FIGYELEM!

A névjegyzékben nem szereplő uniós állampolgárok akkor sem vehetők fel a névjegyzékbe, ha személyazonosságukat és magyarországi lakóhelyüket igazolják a szavazatszámlláló bizottság előtt.

Azon személyek, akiknek **lakcíme csak az adott település megnevezését** tartalmazza (pl. hajléktalanok), kizárólag a számukra kijelölt szavazókörben szavazhatnak. Őket a kijelölt szavazókörben működő szavazatszámlláló bizottság a névjegyzékre felveszi, ha igazolják személyazonosságukat és azt, hogy lakóhelyük a település (Lásd a 4.2.3.10 pontot).

Ha az ilyen személy másik szavazókörben kíván szavazni, e szavazókör szavazatszámlláló bizottsága őt a kijelölt szavazókörbe irányítja.

A névjegyzékbe való felvétel előtt minden esetben **ellenőrizni kell**, hogy a kérelmező nem szerepel-e a választójoggal nem rendelkező nagykorú állampolgárok jegyzékében, illetve nem törölték-e – a külképviseleti névjegyzékbe való felvétel, vagy igazolás kiadása miatt – a névjegyzékből.

A névjegyzékbe való **pótlólagos felvétel esetei** a következők:

- a névjegyzék elkészítésekor hiba történt, a választópolgár kimaradt a névjegyzékből és ez a tény csak a szavazóhelyiségben derül ki;
- a választópolgár igazolással kíván szavazni.

A jegyzőkönyvvezető feladata, hogy a névjegyzékben rögzítse a pótlólag felvett választópolgár adatait.

4.2.3.5 Az Európai Unió polgárainak szavazása

Az Unió magyarországi lakóhellyel rendelkező választópolgárának a szavazatszámláló bizottság előtt személyazonosságát és lakcímét kell igazolnia.

4.2.3.6 Szavazás igazolással

Az a választópolgár, aki a szavazás napján lakóhelyétől távol kíván szavazni, a **lakóhelye szerint illetékes helyi választási iroda vezetőjétől** igazolást kérhet. A helyi választási iroda vezetője az igazoláson feltünteti, hogy a polgár mely településen vagy fővárosi kerületben kíván szavazni (*4. számú nyomtatványminta*).

Azok az igazolással rendelkező választópolgárok, akik a szavazást megelőzően nem jelezték szavazási szándékukat az adott településen a helyi választási iroda vezetőjénél, a szavazás napján a település bármely szavazókörebe mehetnek szavazni, és ott az igazolás átadását és a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvány bemutatását követően szavazhatnak.

A szavazatszámláló bizottságnak ekkor **ellenőriznie kell**, hogy az igazolást a választásra adták-e ki, illetve azon a szavazás helyeként az a település szerepel, ahol a szavazóköör van.

FIGYELEM!

A szavazatszámláló bizottság csak a választópolgár lakóhelye szerinti helyi választási iroda vezetője által kiállított igazolás eredeti példányát fogadhatja el. Fénymásolatot, vagy faxon érkezett igazolást elfogadni nem szabad!

Az igazolással szavazóktól a névjegyzékre történő felvétellel egyidejűleg az **igazolást be kell vonni**.

Az igazolással szavazókról a szavazóköörben **külön jegyzéket** – „F” jelű jegyzék – kell vezetni! (*5. számú nyomtatványminta*)

Adódhat olyan helyzet, hogy a választópolgár a lakóhelyétől távol történő szavazás érdekében kért és kapott igazolást, de valamilyen okból **mégsem utazott el** és a lakóhelyén kíván szavazni.

Ilyen esetben a lakóhelye szerinti szavazatszámoló bizottság az igazolást tőle elveszi és ismételten felveszi őt – következő sorszámon – a választók névjegyzékébe. Egyidejűleg a választópolgárt az „F” jelű jegyzékbe is fel kell venni.

4.2.3.7 Ki nem szavazhat?

Nem szavazhat, aki

- **nem rendelkezik választójoggal** és ezért nem szerepel a szavazásra jogosultak névjegyzékén. A választójoggal nem rendelkező nagykorú állampolgárok névjegyzéke nem nyilvános, abba csak az érintett személy, a bíróság, a szavazatszámoló bizottság, (vagy más választási bizottság) és a választási iroda tagjai tekinthetnek be;
- **nem a lakóhelyén kíván szavazni** (ahol a választók nyilvántartásába felvették) és érvényes igazolással nem rendelkezik;
- **személyazonosságát és lakcímét** a megfelelő okmányokkal kétséget kizáróan **nem tudja igazolni**;
- **a külképviseleti névjegyzéken szerepel.**

Minden esetben az állampolgárt fel kell venni a **viSSZautasítottak jegyzékébe** (6. számú nyomtatványminta) és fel kell hívni a figyelmét arra, hogy amennyiben a szavazás befejezése előtt hitelt érdemlő módon igazolja személyazonosságát vagy az előírásoknak megfelelő igazolást átadja a szavazatszámoló bizottságnak, abban az esetben jogosult szavazni.

4.2.3.8 A szavazás menete

A szavazatszámoló bizottság elnöke határozza meg, hogy a szavazás menetében a bizottság tagjai milyen részfeladatokat látnak el. A bizottság delegált tagjainak is részt kell vállalniuk a munkában, szerepük nem szorítkozik „megfigyelésre”. A szavazatszámoló bizottság munkáját úgy kell megszervezni, hogy az esetleges távollétek – étkezés, mozgóurna szállítás – ne akadályozzák a szavazás zökkenőmentes lebonyolítását.

A szavazatszámoló bizottság a 4.2.3.3 pontban foglalt igazolványok alapján **megállapítja** a választó személyazonosságát, lakcímét és azt, hogy a választók nyilvántartásában szerepel-e. Ha a választói névjegyzékben megtalálja a polgár nevét, illetőleg, ha a névjegyzékbe a törvényes feltételek megléte esetén pótlólag őt felvette, a szavazólapot a hivatalos bélyegzővel – **a polgár jelenlétében** – **lebélyegzi** és a hozzá tartozó **borítékkal** átnyújtja a választópolgárnak.

FIGYELEM!

A bélyegző hiánya a szavazat érvénytelenségét eredményezi. A szavazólapokat előre lebélyegezni nem szabad!

A választópolgár a névjegyzék aláírásával igazolja, hogy a szavazólapot átvette.

Ha a választópolgár **kifogásolja, hogy a kézjegyével el kell látnia** a névjegyzéket, célszerű őt külön tájékoztatni azért, hogy a többi szavazópolgárt a szavazásban ne akadályozza. Ilyenkor a szavazatszámláló bizottság elnöke tájékoztatja őt arról, hogy az aláírás célja a kétszer (vagy többször) szavazás megakadályozása. Abban az esetben, ha a választópolgár a névjegyzéket nem hajlandó aláírni, a szavazólapot ettől függetlenül oda kell adni neki. Ilyen esetben az aláírás megtagadásának tényét a szavazatszámláló bizottság a választói névjegyzékre rávezeti, s két tagja aláírja.

Az írásképtelen választópolgár helyett a szavazatszámláló bizottság két tagja írja alá a névjegyzéket.

A szavazólap és a boríték átnyújtása után a szavazatszámláló bizottság tagja – ha ezt az állampolgár igényli – megmagyarázza a szavazás módját. **A magyarázat nem tartalmazhat olyan agitációt, amely alkalmas a választópolgár döntésének befolyásolására.**

A választópolgár figyelmét fel kell hívni, hogy érvényesen szavazni csak a hivatalos szavazólapon lehet, a lista neve feletti körbe tollal írt, egymást metsző két vonallal (tehát X vagy + jellel). A választópolgár tudtára kell adni, hogy a szavazófülkében talál tollat.

A szavazófülke a szavazás titkosságának biztosítására szolgál, annak használatára azonban senki nem kötelezhető.

A szavazólapok kitöltésének ideje alatt csak a szavazó tartózkodhat a szavazófülkében.

Az a választópolgár, aki nem tud olvasni, illetve akit testi fogyatékosága vagy egyéb ok akadályoz a szavazásban, más választópolgár – ennek hiányában a szavazatszámláló bizottság két tagjának együttes – **segítségét** igénybe veheti.

4.2.3.9 Szavazólap cseréje

Kitöltés után a választópolgár a szavazólapot borítékba teszi és az urnába helyezi. Ha az urnába helyezés előtt a választópolgár jelzi, hogy a szavazólapon hibát ejtett, annak **kitöltését elrontotta**, kérésére a bizottság elnöke a rontott szavazólap helyett újat ad. A cserére egy esetben, csak az urnába helyezés előtt van mód. Az elrontott szavazólapot be kell vonni. E szavazólap hátoldalán a „rontott” megjegyzést kell feltüntetni és azt a szavazatszámláló bizottság tagjai aláírják. A rontott szavazólapok számát a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

4.2.3.10 A település-címre bejelentett választópolgárok szavazási lehetősége

A helyi választási iroda vezetője már korábban kijelölt minden településen egy szavazókört, ahol azok szavazhatnak, akiknek a személyazonosító igazolványában vagy lakcímgazolványában lakcímként csupán az adott település megnevezése szerepel (például hajléktalanok). Ők csak ebben a

kijelölt szavazókörben szavazhatnak. Minden szavazatszámlláló bizottságnak tudnia kell annak a szavazókörnek a címét a településen, ahol e személyek szavazhatnak, hogy az érintetteknek megfelelő felvilágosítást tudjanak nyújtani. E kijelölt szavazókör címét a helyi választási iroda vezetőjének a szavazatszámlláló bizottság részére át kell adnia.

4.2.3.11 A mozgóurnával történő szavazás

A mozgásában gátolt személyt – **kérésére** – lakásán, tartózkodási helyén az illetékes szavazatszámlláló bizottság két tagja a mozgóurnával felkeresi. A mozgóurna kivitelét úgy kell megszervezni, hogy a szavazatszámlláló bizottság tagjainak száma nem csökkenhet a határozatképes létszám alá. A szavazóhelyiségben történő szavazást a mozgóurna kivitele nem akadályozhatja, a szavazásnak folyamatosan kell történnie. Ha a mozgásában gátolt személy lakóhelye nem a szavazókör területén van, szavazásra csak akkor jogosult, ha rendelkezik igazolással. A mozgóurnát a bizottság két tagja együtt viszi a szavazóhoz.

Az eljáró tagok **legfeljebb kétszer annyi előzetesen lepecsételt szavazólapot** vihetnek magukkal, mint amennyi választópolgár a mozgóurnás nyilvántartásban szerepel. Visszaérkezéskor a szavazólapokkal el kell számolniuk.

A szavazatszámlláló bizottság 2 tagjának a szavazás időtartama alatt – a szavazóköri munka folyamatos biztosítása mellett – **minden olyan személyhez ki kell mennie, aki mozgóurnát kért** előzetesen vagy a szavazás napján. A mozgóurna kivitelét úgy kell végeznie a bizottság 2 tagjának, hogy a szavazóhelyiség bezárásáig visszaérjenek! A szavazatszámlláló bizottság a mozgóurnát kérőkről nyilvántartást vezet (7. számú nyomtatványminta).

4.2.3.12 A szavazás lezárása

A szavazatszámlláló bizottság elnöke **19:00 órakor** a szavazóhelyiséget bezárja. Azok a választópolgárok, akik a szavazóhelyiségben vagy annak előterében tartózkodnak, még szavazhatnak. Ezután a szavazatszámlláló bizottság a szavazást lezárja. A szavazás lezárása után szavazatot nem szabad elfogadni.

4.2.4 A választás szavazóköri eredménye

A szavazás tisztaságának megőrzése, az eredmény megállapításának jogszerűsége megköveteli, hogy a szavazóköri eredmény megállapítása folyamatosan, megszakítás nélkül történjen, és a bizottság együttesen számlálja meg a szavazatokat, töltsse ki és írja alá a jegyzőkönyvet, és mindaddig együtt maradjon, amíg a jegyzőkönyvek ellenőrzése be nem fejeződött.

4.2.4.1 A szavazatszámamlálást megelőző feladatok

A szavazatszámamláló bizottság először a **fel nem használt**, valamint a **rontott** szavazólapokat külön-külön kötegbe foglalja, és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. Egyúttal elcsomagolja a fel nem használt borítékokat is.

FIGYELEM!

Az urnákat nem szabad felnyitni, míg a fel nem használt és rontott szavazólapok kötegelése meg nem történt!

A szavazatszámamláló bizottság az urna felbontása előtt ellenőrzi az urna sértetlenségét, felbontja az urnát és meggyőződik az **ellenőrző lap** meglétéről.

Először **megszámolja** az urnában lévő szavazólapokat. Ezt követően a szavazatszámamláló bizottság **három csoportot képez** az urnából kivett szavazólapokból

- érvényes szavazólapok,
- érvénytelen szavazólapok,
- vitatott érvényességű szavazólapok (ha vannak ilyenek).

4.2.4.2 Az érvénytelen szavazatok számának megállapítása

Érvénytelen a szavazat, ha a szavazó:

- szavazatát bélyegző nélküli szavazólapon adta le;
- egynél több listára szavazott;
- egy listára sem szavazott;
- nem lehet megállapítani mely listára adta a szavazatát;
- nem a jelölő szervezet neve feletti körben elhelyezett egymást metsző két vonallal (+ vagy x) szavazott;
- toll helyett ceruzát használt.

Érvénytelenek a felsorolt okból érvénytelen szavazatot tartalmazó szavazólapok.

A szavazatszámamláló bizottság az **érvénytelen szavazólapokat** – az érvényes szavazólapok megszámlálása előtt – összeszámlálja. Az érvénytelenség okát a szavazólap hátoldalára rávezeti és azt a szavazatszámamláló bizottság **jelen lévő tagjai** aláírják. Kötegbe foglalja az érvénytelen szavazólapokat és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. A kötegre rá kell írni a szavazókör sorszámát és a kötegben lévő szavazólapok számát.

FIGYELEM!

A számlálás eredményeként a bizottság megállapítja és rögzíti az érvénytelen szavazatok számát!

A vitatott érvényességű szavazólapokról a bizottság ekkor még nem dönt, csupán megszámlálja és e minőségük megjelölésével külön kötegel azokat.

4.2.4.3 Az érvényes szavazatok számának megállapítása

A szavazatszámoló bizottság **külön csoportosítja** az azonos listára leadott szavazatot tartalmazó szavazólapokat, majd **külön-külön megszámlolja** azokat.

A szavazat érvényességét – ha egyéb feltételeknek megfelel – **nem érinti**, hogy a szavazólapon a jelöltek sorrendjét megváltoztatták, a listát vagy a jelölt nevét kihúzták illetve nevet hozzáírtak, vagy bármilyen egyéb megjegyzést tettek a szavazólapon.

Ha a szavazatszámoló bizottság megállapítja, hogy az urnába olyan személy által leadott szavazólap került, aki az adott szavazókörben **szavazati joggal nem rendelkezik**, a listákra leadott érvényes szavazatok közül – a jogosulatlanul szavazók száma szerint – listánként egyet-egyet érvénytelennek nyilvánít, és erről külön jegyzőkönyvet készít.

4.2.4.4 Az adatlapok kitöltése

Adatlapot kell kiállítani a szavazókörben a szavazás eredményéről (8. számú nyomtatványminta).

Az adatlapnak a választók nyilvántartására vonatkozó **fejrovatát** a névjegyzék és a visszautasítottak jegyzéke alapján kell kitölteni, majd ellenőrizni kell a rovatok közötti számszaki összefüggést.

- A **D** rovatba beírt szám egyenlő az **A** és **B** rovatokba beírt számok összegének a **C** rovatba beírt számmal csökkentett értékével. (**A+B-C**)
- Az **E** rovatba kerül a visszautasított választópolgárok száma, mely a 6. számú nyomtatványminta szerinti jegyzéken szereplő személyek számával azonos.
- Az **F** rovatba kerül a szavazóként megjelentek száma. Ez nem más, mint azon választópolgárok száma, akik sajátkezű aláírásukkal ellátták a névjegyzéket illetőleg helyettük a szavazatszámoló bizottság két tagja aláírta azt.

Ezt követően kell kitölteni a **H** rovatot, ami a **G** és az **F** rovatokba írt számok különbsége: **H=G-F**. Amennyiben ennek értéke nulla vagy negatív, úgy a bizottságnak ezzel nincs további feladata.

Előfordulhat az az eset is, amikor **az urnában több szavazólapot találnak**, mint ahány polgár szavazott (**H** értéke pozitív).

Ebben az esetben a többlet erejéig a következő módosításokat kell elvégezni:

- Az egyes listákra leadott érvényes szavazatok számából minden listára vonatkozóan egyaránt le kell vonni a többséggel egyező számú szavazatot, de az egyes listákra leadott szavazatok száma a levonás következtében nem csökkenhet 0 alá.

- Az érvényes szavazatok számát (**J** rovat) csökkenteni kell a levont szavazatok számával, míg az érvénytelen szavazatok számát (**I** rovat) ugyanennyivel meg kell növelni.

A fentiek végrehajtásáról az eset leírásával, a számok pontos feltüntetésével **jegyzőkönyvet** kell felvenni és azt a szavazóköri jegyzőkönyvhöz kell mellékelni.

Az adatlapokat – a számszaki összefüggést vizsgálva – **kitöltés után ellenőrizni** kell:

G rovatba beírt szám egyenlő **I**, **J** és **K** rovatokba beírt számok összegével (**G=I+J+K**).

Az adatlapot a jegyzőkönyvvezető tölti ki és írja alá, majd a **helyi választási iroda vezetője által meghatározott módon haladéktalanul továbbítja a polgármesteri hivatalba**. Az adatlapok továbbítása faxon, illetőleg telefonon történhet.

Az adatlap adatainak jelentése során a telefonon történt adatközlések esetében az adatvédelem biztosítása érdekében mind a szavazatszámláló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezetők, mind a választási iroda tagjai az alábbiak szerint kötelesek eljárni:

Adatközlés a hívó és a hívott fél közötti azonosítási utasítás betartásával történik. Az azonosítás annak megállapítására szolgál, hogy ellenőrizhető legyen a szavazókörből, a választási irodából: ki vagy kik adhatnak, ki vagy kik fogadhatnak adatot. A hívó és a hívott fél azonosítása során be kell mondani a jegyző által előre megadott jelszót. Ezeknek egyezőségét ellenőrizni kell. Az adatlap teljes adattartalmának bemondása, illetve leírása után az adatokat a hívott félnek a hívó részére vissza kell olvasni és szükség esetén azokat pontosítani kell.

Az adatlap kitöltése és továbbítása megelőzi a jegyzőkönyv kitöltését és továbbítását.

4.2.4.5 Döntés a vitatott szavazólapokról

A szavazatszámláló bizottság ezt követően először a vitatott szavazólapokról dönt. A bizottság azonnal dönt arról, hogy érvényesnek vagy érvénytelennek minősíti az ilyen szavazólapot. **Az érvénytelen szavazólapokat tartalmazó köteget megbontani tilos.** Az utóbb érvénytelennek minősített – vitatott – szavazólapokat a bizottság külön kötegbe helyezi e minőségüket feltüntetve. Minden egyes érvénytelennek minősített szavazólap hátoldalán feltünteti az érvénytelenség okát és azt a szavazatszámláló bizottság tagjai aláírják.

4.2.4.6 A szavazatok számlálása

A szavazatszámoló bizottság az adatlap kitöltését és a vitatott szavazólapokról való döntést követően a szavazólapokat **ismételten megszámlálja**.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 72. § (7) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „*Ha a két legtöbb szavazatot szerzett jelölt által elért szavazatok számának különbsége az összes jelöltre leadott érvényes szavazatok 1 %-át nem haladja meg, vagy szavazataik között a különbség kisebb, mint az érvénytelen szavazatok száma, akkor a szavazatszámoló bizottság köteles az érvényes és érvénytelen szavazatokat ismételten megszámlálni. Az ismételt számlálást addig kell folytatni, amíg annak eredménye valamely megelőző számlálás eredményével azonos nem lesz. A jegyzőkönyvben ezt az eredményt, valamint az ismételt számlálás tényét rögzíteni kell.*”

Noha a törvény ez konkrétan nem rendeli el helyes, ha a bizottság akár többször is megszámlálja a szavazatokat annak érdekében, hogy a számlálás pontossága, az eredmény hitelessége felől senkinek ne legyen kétsége. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell, hogy a szavazatszámoló bizottság hány alkalommal számlálta meg a szavazólapokat.

Az érvényes szavazólapokat listánként kötegelni kell. A kötegekre külön-külön rá kell írni az érvényes szavazatok számát. A kötegeket úgy kell lezárni, és pecséttel ellátni, hogy azokból a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. A kötegekre rá kell írni a szavazókör sorszámát is.

4.2.4.7 A szavazóköri jegyzőkönyvek kitöltése

A szavazás szavazóköri eredményének megállapítása a jegyzőkönyvek kiállításával fejeződik be, a 4.2.4.4 pontban írtak értelemszerű alkalmazásával. A jegyzőkönyv mintáját a mellékletben közöljük. (9. nyomtatványminta)

A jegyzőkönyvet csak tollal lehet kitölteni!

A jegyzőkönyvet a szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető a bizottság döntései alapján tölti ki. A jegyzőkönyvvezető feladata a pontos, teljes kitöltés, valamint annak ellenőrzése, hogy a jegyzőkönyvet mindenki aláírta.

Külön felhívjuk a figyelmet azoknak a **mellőzhetetlen számszaki és logikai egyezőségeknek a szükségességére**, melyekre a jegyzőkönyvek az egyes hasábokat illetően nyomatékosan utalnak.

A jegyzőkönyvet **3 példányban** kell elkészíteni. Ezek egy-egy másolati példányát a szavazatszámoló bizottság – kérésre – átadja a pártok jelenlévő megbízottainak. A választás tisztaságához és a hatóságként működő

szavazatszámlláló bizottságokba vetett bizalomhoz fűződő közérdek is indokolja, hogy a pártok megbízottjainak csak minden szempontból hibátlan jegyzőkönyvet szabad átadni.

Amennyiben a szavazó körben másolásra nincs lehetőség a jegyzőkönyvmásolatok elkészítésére, a helyi választási irodában kerülhet sor. A másolatokat minden esetben a szavazatszámlláló bizottság elnöke hitelesíti (aláírással és bélyegzővel látja el).

A szavazás lebonyolításának és az eredmény megállapításának kérdéseivel foglalkozó ismertetést még két lényeges követelmény közreadásával zárjuk.

A választási szervek működése és tevékenysége, illetőleg a rendelkezésre álló adatok nyilvánosak. A nyilvánosságot korlátozza a szavazás titkosságának követelménye, illetőleg a személyes adatok, és személyhez fűződő jogok védelme. Az, hogy a választópolgár megjelenti-e a szavazóhelyiségben, illetőleg leadta-e a szavazatát személyes adatnak minősülő információ, ezért **sem a szavazatszámlláló bizottság, sem más választási szerv nem adhat senkinek tájékoztatást arról, hogy a választópolgárok közül ki szavazott és ki nem.**

4.2.5 A választási eredmény és az iratok továbbítása

A most ismertetésre kerülő szabályok adminisztratív előírásoknak tűnnek, de tartalmilag nem azok. Ezek az előírások részben a választás eredményének egyértelmű megállapítását hivatottak országosan egyező módon szolgálni, részben az esetleges jogorvoslati eljárások garanciális előfeltételeit adják meg, illetve biztosítják a választópolgárok hiteles tájékoztatását. A szavazás napján keletkezett jegyzőkönyvek egyben történelmi dokumentumok is, így e szabályok azok levéltári védelmét is szolgálják.

A szavazatszámlláló bizottság a jegyzőkönyv első és második példányát, valamint a mellékleteket lezárt borítékba helyezi. A szavazás során felhasznált és fel nem használt (az előzőekben írtak szerint köteget és pecséttel lezárt) szavazólapokat, a jegyzőkönyv harmadik példányát, az egyéb választási iratokat (pl. igazolások) és a nyomtatványokat (pl. névjegyzék, választójoggal nem rendelkezők jegyzéke, stb.) a szállítódobozba helyezi és a jegyzőkönyvekkel, valamint az urnával együtt a helyi választási irodához szállítja. Az iratok hiánytalan átadásáról **átvételi elismervényt** kell kiállítani, és azt a szavazatszámlláló bizottság elnöke részére át kell adni (*10. sz. nyomtatványminta*).

FIGYELEM!

A szavazatszámlláló bizottság mint testület felel az iratok hiánytalan beszállításáért, így együttesen kell ezt elvégezniük!

A választási irodához beszállított jegyzőkönyvek jogi, számszaki és logikai kontrollját el kell végezni. **Az ellenőrzés befejezéséig a szavazatszámoló bizottság együtt marad.** A helyi választási iroda tagja, vezetője ugyanis nem végezhet érdemi javítást a jegyzőkönyvben. **Érdemi javításnak** minősül a szavazók számának, valamint a listákra leadott szavazatok számának megváltoztatása. Érdemi javításra kizárólag a szavazatszámoló bizottság jogosult oly módon, hogy a hibás bejegyzést tollal áthúzza és alá vagy fölé beírja a helyes adatot. Átírás, átfestés, radírozás nem alkalmazható. A javítás tényét – minden javítás mellett – az elnök aláírással és bélyegzővel igazolja a jegyzőkönyvön. A javított adatokat nemcsak a három eredeti példányon kell átvezetni, hanem a pártoknak átadott jegyzőkönyvmásolatokon is. Amennyiben ez megoldhatatlan, úgy részükre új (javított) jegyzőkönyvet kell haladéktalanul küldeni.

A jegyzőkönyvek egy példánya az illetékes választási irodában a szavazást követő **három** napon belül megtekinthető.

A szavazólapokat és egyéb iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – a polgármesteri hivatalban 90 napig – kifogás esetén az ügy jogerős elbírálásáig – megőrzik, majd megsemmisítik, míg a választási jegyzőkönyvek a szavazást követő 90 nap után kerülnek a levéltárba.

5. EGYÉB TUDNIVALÓK

5.1 A jogorvoslatok

5.1.1 A jogorvoslatok általános szabályai

A választási törvények megsértésére hivatkozva **panaszt** lehet benyújtani. A választási szervek döntéseivel szemben **kifogással** lehet élni.

A panasznak és a kifogásnak tartalmaznia kell a törvénysértés **bizonyítékainak megjelölését**, a jogorvoslat **benyújtójának nevét és értesítési címét**. A hiányosan benyújtott kifogást a választási bizottság, illetőleg a bíróság elutasítja.

A panaszt és a kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett tevékenységtől, illetőleg döntés meghozatalától számított **három napon belül megérkezzen**. E határidő jogvesztő. A választási bizottság, illetőleg a bíróság a jogorvoslati kérelem beérkezésétől számított **három napon belül dönt**.

5.1.2 Jogorvoslat az európai parlamenti választáson

A panaszt a területi választási bizottsághoz, országos jelentőségű ügyben (pl. országos napilap által elkövetett kampánycsend sértés esetén) az Országos Választási Bizottsághoz kell benyújtani.

A területi választási bizottság panaszt elbíráló döntése ellen az Országos Választási Bizottsághoz nyújtható be kifogás. Az Országos Választási Bizottság panaszt, vagy kifogást elbíráló döntése a Legfelsőbb Bíróságnál támadható meg kifogással.

A szavazatszámoló bizottság döntése elleni kifogást a területi választási bizottság bírálja el, melynek határozata ellen a megyei bírósághoz, illetve Budapesten a Fővárosi Bírósághoz lehet fordulni jogorvoslatért.

FIGYELEM!

A bírósági eljárásban a jogi képviselet kötelező!

5.1.3 Az eredmény elleni jogorvoslat

A választás eredményét az Országos Választási Bizottság állapítja meg. Döntése ellen a Legfelsőbb Bírósághoz lehet kifogással fordulni. A kifogást az **Országos Választási Bizottsághoz kell benyújtani** úgy, hogy az **legkésőbb a döntését követő napon 16:00 óráig megérkezzen**.

Az Országos Választási Bizottságnak a választás eredményét megállapító döntése ellen:

- a) a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő módjára, vagy
- b) a szavazóköri eredmények összesítésére és a választás eredményének megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére hivatkozással lehet kifogást benyújtani.

FIGYELEM!

A szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen is csak az Országos Választási Bizottságnak a választás eredményét megállapító döntése elleni kifogással együtt van helye. A bírósági eljárásban a jogi képviselőt kötelező!

5.2 A választás rendjének büntetőjogi védelme

A választás tisztaságát a Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban Btk.) is védi. A Btk. 211. §-a a választás, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni bűncselekményről szól, a választás informatikai lebonyolításának büntetőjogi védelmét pedig a 300/C. §-a és 300/E. §-a biztosítja.

„211. § Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás vagy népi kezdeményezés során

- a) a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,
- b) népszavazás vagy népi kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez aláírást,
- c) jogosultság nélkül szavaz,
- d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,
- e) arra jogosultat a választásban, illetőleg a népszavazásban akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel, illetőleg anyagi juttatással befolyásolni törekszik,
- f) megsérti a választás, illetőleg a népszavazás titkosságát,
- g) meghamisítja a választás, a népszavazás, illetőleg a népi kezdeményezés eredményét,

büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

„300/C. § (1) Aki számítástechnikai rendszerbe a számítástechnikai rendszer védelmét szolgáló intézkedés megsértésével vagy kijátszásával jogosulatlanul belép, vagy a belépési jogosultsága kereteit túllépve, illetőleg azt megsértve bent marad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki

a) számítástechnikai rendszerben tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot jogosulatlanul megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz,

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését jogosulatlanul akadályozza, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki jogtalan haszonszerzés végett

a) a számítástechnikai rendszerbe adatot bevisz, az abban tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz, vagy

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését akadályozza, és ezzel kárt okoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény büntetése

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény jelentős kárt okoz,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen nagy kárt okoz,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen jelentős kárt okoz.”

„300/E. § (1) Aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából, az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő számítástechnikai programot, jelszót, belépési kódot, vagy számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adatot

a) készít,

b) megszerez,

c) forgalomba hoz, azzal kereskedik, vagy más módon hozzáférhetővé tesz,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő, számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adat készítésére vonatkozó gazdasági, műszaki, szervezési ismereteit másnak a rendelkezésére bocsátja.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdés a) pontja esetén, aki – mielőtt a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges vagy ezt megkönnyítő számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszer egészébe vagy egy részébe való belépést lehetővé tevő adat készítése a hatóság tudomására jutott volna – tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített dolgot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben részt vevő más személy kilétének megállapítását.”

6. MELLÉKLETEK

Nyomtatványminták

- (1) Átvételi elismervény
(6/2004. (II.24.) BM rend. 6. sz. melléklet 1. sz. minta)
- (2) Ellenőrző lap
(6/2004. (II.24.) BM rend. 6. sz. melléklet 8. sz. minta)
- (3) JEGYZŐKÖNYV a szavazás közben előfordult fontosabb eseményekről, valamint a szavazatszámláló bizottság elnökének a rend fenntartása érdekében tett intézkedéseiről
(6/2004. (II.24.) BM rend. 3. sz. melléklet 4. sz. minta)
- (4) Igazolás a lakóhelytől eltérő helyen történő szavazáshoz
(6/2004. (II.24.) BM rend. 1. sz. melléklet 8. sz. minta)
- (5) Jegyzék a névjegyzékbe igazolás alapján felvett választópolgárokról
(6/2004. (II.24.) BM rend. 1. sz. melléklet 10. sz. minta)
- (6) Visszautasítottak jegyzéke
(6/2004. (II.24.) BM rend. 6. sz. melléklet 7. sz. minta)
- (7) Nyilvántartás a mozgóurnát kérőkről
(6/2004. (II.24.) BM rend. 6. sz. melléklet 6. sz. minta)
- (8) Adatlap a szavazóköri eredményről
(6/2004. (II.24.) BM rend. 4. sz. melléklet 1. sz. minta)
- (9) A választás szavazóköri jegyzőkönyve
(6/2004. (II.24.) BM rend. 5. sz. melléklet 1. sz. minta)
- (10) Átvételi elismervény az SZSZB-től átvett iratokról
- (11) Megbízás a Szavazatszámláló Bizottság tagjainak
(6/2004. (II.24.) BM rend. 6. sz. melléklet 3/a. sz. minta)

7. FÜGGELÉK

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény és a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény szabályai

A címben említett két jogszabály egyes rendelkezéseit azért szükséges „egységes szerkezetben” megjeleníteni, hogy világosan látható legyen a kettő közti szoros összefüggés, és így egyrészt a helyi választási irodák vezetői tisztában legyenek a fogyatékos személyekre vonatkozó jogszabályi előírásokkal amikor a szavazóhelyiségekben a szavazás feltételeit megteremtik, másrészt a fogyatékos választópolgárok tisztában legyenek törvénybe foglalt jogaikkal.

Az Alkotmányból következően a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel segíti. Ennek egyik lehetséges módjaként 1998-ban olyan átfogó törvény született, mely kizárólag a fogyatékos emberek helyzetét kívánja rendezni. Mivel azelőtt ilyen, illetőleg ehhez hasonló törvény nem létezett, indokoltnak tartjuk közzétenni füzetünk mellékletében a jogszabály egész szövegét.

A törvény az állam kötelezettségévé teszi, hogy olyan körülményeket kell teremtenie, melyben a fogyatékos emberek képesek lesznek a teljesebb életre, fogyatékoságból fakadó terheik csökkentésére. Az államnak a tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelnie a fogyatékos személyek szükségleteit, figyelemmel kell lennie arra, hogy a fogyatékos személyek a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek. Meg kell teremtenie azokat a feltételeket, melyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt, köteles gondoskodnia a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről.

Ezen intézményrendszer részét kell képeznie a választási igazgatás azon szabályainak, melyek megteremtik a „lehetőségek egyenlőségét” választó és választó, fogyatékos és nem fogyatékos személy között.

„A választójogi törvény szempontjából a jogegyenlőség megvalósulását célzó állami intézkedési kötelezettség azt jelenti, hogy az állam egyenlő feltételeket köteles biztosítani azoknak, akik jelölési jogukkal élni kívánnak és azoknak is, akik jelöltek akarnak lenni.” [19/1994. (IV.1.) AB határozat]

A fogyatékosok jogairól szóló törvény a fogyatékos személyt megillető jogok körében említi meg az akadálymentes környezethez való jogot. A törvény indoklása az akadálymentesség alapvető szempontjai közt említi meg a következőket:

- hely a vízszintes közlekedéshez,
- bejáratok (szélesség, magasság, elegendő tér a nyitáshoz, záráshoz),
- függőleges közlekedést segítő eszközök (például lift),
- tér a rendeltetésszerű használathoz.

E törvénnyel összhangban a helyi választási iroda vezetőjének úgy kell kijelölnie a szavazóhelyiségeket, hogy azokat fogyatékos embertársaink is különösebb nehézség nélkül megközelíthessék, és ugyanilyen nehézség nélkül adhassák le szavazatukat. Ennek érdekében lehetővé kell tenni, hogy

- a szavazóhelyiség bejárata fogyatékos személyek számára is könnyen megközelíthető legyen;
- a szavazóhelyiségbe való bejutást ne akadályozza meg helyszűke vagy szintkülönbség, keskeny átjáró vagy el nem érhető kezelő szerkezet (például el nem érhető lift-gomb);
- a szavazófülkébe a fogyatékos személy akár kerekesszéssel is beférjen, és ott az íráshoz szükséges támaszték olyan magasságban legyen elhelyezve, hogy azt a fogyatékos személy is könnyedén használhassa;
- a kerekesszéssel való közlekedés elősegítése érdekében minden lehetséges helyen rámpák és egyéb segítő alkalmatosságok tegyék lehetővé a mozgást;
- a szavazóhelyiségek közelében legyen a mozgáskorlátozott személyek részére kialakított gépkocsi-parkolóhely.

Hiába vannak azonban ennek megfelelő módon kialakítva az egyes szavazóhelyiségek, ha a választópolgár a mozgásban olyan mértékben korlátozott, hogy nem képes arra, hogy elmenjen szavazni az adott szavazóhelyiségbe. Ebben az esetben a választópolgárnak lehetősége van arra, hogy mozgóurnás szavazást kérjen. Ezt megteheti a szavazás napja előtt a települési jegyzőhöz intézett kérelemmel, a szavazás napján pedig kérheti a szavazatszámláló bizottságtól.

A fogyatékosok jogairól szóló törvény szerint a kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a kölcsönös tájékozódás feltételeit. A fogyatékos személy pontosan fogyatékosága miatt nehezebben jut információkhoz, vagy a mások által hozzáférhető információ számára nehezen, vagy egyáltalán nem értelmezhető. Ezért kell kiemelni a közérdekű és a mindennapi élethez szükséges információkhoz való hozzájutás biztosítását, mivel ennek hiányában jogaiban korlátozott lesz.

Ilyen közérdekű információnak számítanak azok az információk, melyek ahhoz szükségesek, hogy a választópolgárok az Alkotmányban foglalt választói jogosultságukkal élhessenek. Az ezekhez való hozzájutást segítik a választási eljárásról szóló törvény egyes szabályai:

- A szavazatszámláló bizottság szükség esetén – a választópolgár befolyásolása nélkül – megmagyarázza a szavazás módját. (67. §)

- A szavazólap átvételét a választópolgár a névjegyzéken saját kezű aláírásával igazolja. Az írásképtelen választópolgár helyett – e tény feltüntetésével – a szavazatszámláló bizottság két tagja írja alá a névjegyzéket. (67. §)
- A szavazólap kitöltésének ideje alatt csak a szavazó tartózkodhat a szavazófülkében. Az a választópolgár, aki nem tud olvasni, illetőleg akit testi fogyatékosága vagy egyéb ok akadályoz a szavazásban, más választópolgár – ennek hiányában a szavazatszámláló bizottság két tagjának együttes – segítségét igénybe veheti. (68. §)

Végül nagyon fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 27. §-a jogi eszközt ad a fogyatékos személyek kezébe arra az esetre, ha ezen törvényben foglalt jogaik sérülnének:

„Amennyiben valakit fogyatékosága miatt jogellenesen hátrány ér, megilletik mindazok a jogok, amelyek a személyhez fűződő jogok sérelme esetén irányadók.”

8. A „VÁLASZTÁSI FÜZETEK” SOROZAT EDDIG MEGJELENT SZÁMAI

1. Országos Választási Bizottság elvi állásfoglalásai, időközi országgyűlési választások eredményei, 1992.
2. A társadalombiztosítási képviselők választásának eredményei, 1993.

1994. évi országgyűlési képviseléválasztás

3. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 1994. évi választásáról
4. Módszertani ajánlás a Választási Információs Szolgálat felállítására és működtetésére
5. Tájékoztató a szavazatszámláló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához, 1994. május 8.
6. Tájékoztató az OEVK jegyzői számára az országgyűlési képviselők választásáról, 1994.
7. Tájékoztató a települési jegyzők feladatairól az országgyűlési képviselők választásánál, 1994.
8. Pénzügyi tájékoztató füzet az országgyűlési képviselők választásáról, 1994
9. Jogszabálygyűjtemény az országgyűlési képviselők 1994. évi választásához
- 10-11. 1994. évi országgyűlési képviseléválasztás jelöltjei (I-II. forduló)
12. Országgyűlési választások 1994. (Képviselők fényképes, önéletrajzos bemutatása)
13. ***Az 1994. évi országgyűlési képviseléválasztások hivatalos végeredménye***

1994. évi önkormányzati képviseléválasztás

14. Tájékoztató az 1994. évi kisebbségi önkormányzati képviseléválasztás kezdeményezéséről (magyar és kisebbségek nyelvein)
15. Jogszabálygyűjtemény az önkormányzati képviselők és polgármesterek 1994. évi választásához
16. Választási információs szolgálatok az önkormányzati és kisebbségi választásokon 1994.
17. Végrehajtási rendeletek az önkormányzati képviselők és polgármesterek 1994. évi választásához
18. Tájékoztató a pártok, társadalmi és kisebbségi szervezetek, továbbá független jelöltek részére polgármesterek, az önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához
19. (1-9.) Az informatikai rendszer működése (az egyes modulok üzemeltetési leírása)
20. Tájékoztató a helyi választási munkacsoportok részére a polgármesterek, önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához

21. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az 1994. évi önkormányzati választásról
22. Tájékoztató a kisebbségi szervezetek és független jelöltek részére a polgármesterek, az önkormányzati és kisebbségi képviselők 1994. évi választásához
23. Az 1994. évi önkormányzati és kisebbségi választások jelöltjeinek statisztikai összesítése
24. Pénzügyi tájékoztató füzet, 1994.
25. A Legfelsőbb Bíróság határozatai az Országos Választási Bizottság döntései elleni kifogások tárgyában. Az Országos Választási Bizottság állásfoglalásai 1994. február 14–1994. május 5.
26. Az 1994. évi önkormányzati képviseléválasztás országosan összesített végleges adatai

1994. és 1995. évi kisebbségi önkormányzati választás

27. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek fővárosi és országos önkormányzatainak választása 1995.
28. A Választási Kódex eljárási szabályait előkészítő szakmai konferencia (1995. június 22.)
29. Kisebbségi önkormányzati választás, jogszabályok és jelöltadatok 1995. november 19.
30. 1994. és 1995. évi helyi kisebbségi önkormányzati választások összefoglaló adatai
31. Választási és népszavazási kérdésekben hozott alkotmánybírósági határozatok (1990. február 12–1995. május 10.)
32. Útmutató és segédanyag a választási ismeretek oktatásához a pedagógusok részére
33. A választójog gyakorlásának néhány feltétele a fogyatékos emberek esetében
34. VÁLASZTÁSI OLVASÓKÖNYV Szemelvények a hazai országgyűlési és helyhatósági választások történetéből (1848-1994.)

1997. évi népszavazás

35. Népszavazási kódex az 1997. évi népszavazáshoz
36. Útmutató a választási munkacsoportok számára a népszavazás lebonyolításához 1997.
37. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére az 1997. november 16. napjára kitűzött országos népszavazáshoz
38. Az országos választási bizottság 1993-94. évi állásfoglalásai
39. A városkörnyéki, kistérségi igazgatás fejlesztése és informatikai támogatása. Szakmai konferencia, Eger 1997.
40. Tájékoztató a külföldi megfigyelők számára az 1997. november 16. napjára kitűzött népszavazásról (Angol nyelven) (Referendum in Hungary 16th November, 1997 – A Guide for International Observers)
41. Választási szakszótár (magyar, angol, német, francia nyelven)

42. Népszavazás Magyarországon a NATO tagságról 1997. november 16 -i gyorskiadvány angol, német, francia és orosz nyelven az eredményekről

1998. évi országgyűlési képviselő választás

43. Központi Nyilvántartó és Választási Hivatal az Interneten, 1998.
44. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 1998. évi választásáról
45. Integrált számítógépes rendszer felhasználói kézikönyvek, 1998.
46. Útmutató a választások nyilvántartásának elkészítéséhez és továbbvezetéséhez az országgyűlési választásokon, 1998.
47. Jogi és etikai szabályok a választási kampányban (Segédlet újságírók részére), 1998.
48. Tájékoztató a szavazatszámláló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához 1998. május 10. és 24.
49. Választási Kódex az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztáshoz
50. Jogszabálygyűjtemény az országgyűlési képviselők választásához 1998. (Angol nyelven)
51. Országgyűlési választások Magyarországon 1998. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére (angol nyelven)
52. Az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjei
53. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon (az 1. forduló adatai, gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven), 1998.
54. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon (az 2. forduló adatai, gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven), 1998.
55. Választás '98. Országgyűlési képviselő fényképes, életrajzos bemutatása
56. Választójog és választási rendszerek. Öt közép – európai ország választási törvénye, 1998. Választási stúdiumok 1.
57. Országos Választási Bizottság határozatok, állásfoglalások
58. Az 1998. évi országgyűlési képviselőválasztások hivatalos végeredménye
59. Választástudományi tanulmányok. Választási stúdiumok 2.

1998. évi önkormányzati választás

60. Választási Kódex az önkormányzati képviselők 1998. évi választásához
61. Útmutató az 1998. évi kisebbségi önkormányzati választásokhoz
62. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz
63. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok felállításáról és működéséről
64. Választás előkészítő rendszer '98. (2 kötet)

65. Tájékoztató a Szavazatszámlláló Bizottságok részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz. (5 kötet)
66. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére az 1998. évi önkormányzati választáshoz (13 nyelven)
67. Önkormányzati választások Magyarországon 1998. – Jogszabálygyűjtemény. (Angol nyelven) Municipality elections in Hungary 1998 Selected rules of law
68. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére – A Guide for International Election Observers (Angol nyelven)
69. Önkormányzati képviselők és polgármesterek választása Magyarországon 1998. október 18. Tájékoztató adatok
70. Tájékoztató a fővárosi és az országos kisebbségi önkormányzatok megválasztásáról
71. Az Országos Választási Bizottság joggyakorlata, 1998. június 1-1999. június 21.
72. Az 1998. évi önkormányzati képviselőválasztás országosan összesített végleges adatai
73. A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek fővárosi és országos önkormányzatainak választása 1999.
74. Országos népszavazások kezdeményezése 1998. november 20-1999. július 7.

2002. évi országgyűlési képviselő választás

75. Útmutató a 2002. évi választási kampányhoz, jogi és etikai segédlet újságírók részére
76. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről
77. Tájékoztató a pártok és független jelöltek részére az országgyűlési képviselők 2002. évi választásáról
78. Országos népszavazások, népi kezdeményezések 1999. augusztus 1. – 2002. január 24.
79. Országos Választási Bizottság joggyakorlata 1999. július 1–2001. december 31.
80. Tájékoztató a szavazatszámlláló bizottságok részére az országgyűlési képviselők választásához 2002. április 7. és április 21.
81. A fogyatékos emberekre vonatkozó választójogi és egyéb szabályok
82. Választási Kódex a 2002.évi országgyűlési képviselő-választásokhoz
83. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére – A Guide for International Election Observers (Angol nyelven)
84. A 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjei
85. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon 2002. Az I. forduló adatai (gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven)
86. Országgyűlési képviselőválasztás Magyarországon 2002. Az II. forduló adatai (gyorskiadvány magyar, angol, német, francia és orosz nyelven)
87. Országgyűlési képviselők 2002.

88. A 2002. évi országgyűlési képviseléválasztás hivatalos végeredménye (előkészületben)

2002. évi önkormányzati választás

89. Tájékoztató a pártok, jelölő szervezetek és független jelöltek részére a 2002. évi önkormányzati választásokról
90. A nemzeti és etnikai kisebbségek részvétele a 2002. évi önkormányzati választásokon
91. Az önkormányzás jogi alapjai, a képviselői tisztségek összeférhetetlenségi szabályai
92. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről
93. Tájékoztató a Szavazatszámoló Bizottságok részére a 2002. évi önkormányzati választásokhoz (5 kötet)
94. Választási kódex a 2002. évi önkormányzati választáshoz
95. Útmutató és segédanyag a választási ismeretek oktatáshoz
96. Választási olvasókönyv
97. A 2002. évi önkormányzati választások pénzügyi lebonyolításának szabályai
98. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére
99. Tájékoztató a jelöltek és jelölő szervezetek adatairól a 2002. évi önkormányzati választásokon
100. Tájékoztató adatok a 2002. október 20-án megtartott önkormányzati képviseléválasztás összesített előzetes eredményéről
101. Az 2002. évi önkormányzati képviseléválasztás országosan összesített végleges adatai (előkészületben)

2003. évi népszavazás

102. Népszavazási útmutató az első választóknak
103. Népszavazási Kódex a Magyar Köztársaság Európai Unió csatlakozása tárgyában elrendelt országos népszavazáshoz
104. Tájékoztató a szavazatszámoló bizottságok részére a 2003. április 12-i ügyszavazáshoz
105. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről
106. Tájékoztató a nemzetközi megfigyelők részére (4 nyelven)
107. Tájékoztató a 2003. április 12-én megtartásra kerülő európai uniós népszavazás pénzügyi lebonyolításának szabályairól
108. Ügyszavazás országos népszavazás Magyarországon Az európai uniós csatlakozásról 2003. április 12. Tájékoztató adatok
109. Az Országos Választási Bizottság joggyakorlata I-III. kötet
110. EU népszavazás eredménye (megyei kiadványok)

111. EU népszavazás 2003.
Eredményadatok I. kötet
Események képekben II. kötet
112. Az Országos Választási Bizottság joggyakorlata IV.
113. Kampányfinanszírozási kérdések

2004. évi Európai Parlament tagjainak választása

114. Tájékoztató az Európai Unió Magyarországon lakóhellyel rendelkező állampolgárainak névjegyzékbe vételéről
115. Választási Képeskönyv
Európai Parlamenti Képviselőválasztások 2004. június 10-13.
116. Tájékoztató a Választási Információs Szolgálatok működéséről
117. Tájékoztató az EP választás névjegyzékének vezetéséről
118. Segédlet jegyzők és jegyzőkönyvvezetők felkészítéséhez
119. Tájékoztató a külképviseleti választási szervek részére a 2004. évi európai parlamenti választáshoz
120. Tájékoztató a jelölő szervezetek részére
121. Választási kódex az Európai Parlament tagjainak 2004. évi választásához